

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Nader ecologisch onderzoek Cambuur/WTC

Opdrachtgever: Gemeente Leeuwarden

projectnummer: 129.70.50.00.00.08

Onderwerp: Resultaten nader ecologisch onderzoek t.b.v. het bestemmingsplan

Datum: 24-06-2019

AANLEIDING

In verband met de beoogde bouw van het Cambuurstadion en andere ontwikkelingen op het WTC-terrein in Leeuwarden is een bestemmingsplan opgesteld. In het kader van de planologische procedure is ook ecologisch onderzoek uitgevoerd om de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan vast te stellen. Uit eerder uitgevoerd verkennend ecologisch onderzoek is naar voren gekomen dat nader onderzoek naar verschillende soort(groep)en nodig is. Naar aanleiding daarvan is nader onderzoek verricht. Dit nader onderzoek is in 2019 opgestart. Veldinventarisaties ten behoeve van het bestemmingsplan zijn uitgevoerd. In deze rapportage zijn de resultaten ten behoeve van het bestemmingsplan verwerkt.

ONDERZOCHE SOORTEN

Uit het verkennend ecologisch onderzoek kwam naar voren dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluw, ransuil en vleermuizen in het plangebied niet op voorhand kon worden uitgesloten. Voor huismus werden potentiële nestplaatsen vastgesteld in de woning op het terrein van Van Wieren aan de westrand van het plangebied. Ransuil broedt graag in oude nesten van zwarte kraai en ekster, waarvan enkele nesten in bomen in het plangebied zijn aangetroffen. Vleermuisverblijfplaatsen kunnen zowel aanwezig zijn in de bomen met holtes of spleten als in een aantal gebouwen in het plangebied.

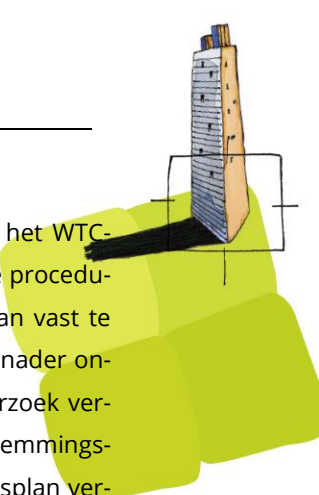
ONDERZOEKSMETHODE

Hieronder wordt per soort(groep) aangegeven welke onderzoeksmethode wordt gehanteerd om aanwezigheid aan te tonen dan wel uit te sluiten.

HUISMUS

Het onderzoek naar huismus is uitgevoerd volgens de werkwijze zoals beschreven in het kennisdocument van Huismus¹. Het plangebied (en specifiek rond het woonhuis op het terrein van Van Wieren) is op twee ochtenden bezocht, wanneer de activiteit van huismussen het hoogste is. Daarbij is het plan-

¹ BJJ12 (2017). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus* Versie 1.0 juli 2017, BJJ12, Utrecht.

gebied onderzocht op aanwezigheid van huismussen, al dan niet met nestindicerend gedrag (zoals huismussen met nestmateriaal en zingende mannetjes). Het onderzoek vond plaats op de ochtenden van 18 april en 7 mei 2019 en is uitgevoerd door één persoon (ecoloog, broedvogelkundige). De weersomstandigheden tijdens het onderzoek worden weergegeven in tabel 1. Het eerste bezoek duurde langer dan een uur, zoals gebruikelijk is. Dit komt doordat het bezoek is gecombineerd met het onderzoek naar ransuil.

Tabel 1. Weersomstandigheden tijdens de huismusinventarisaties

Datum	Tijdsduur	Zonsopkomst	Weer	Temperatuur
18-04-2019	09:00 – 11:00 uur	06:37 uur	onbewolkt, zwakke wind	18°C
07-05-2018	10:00 – 11:00 uur	05:59 uur	bewolkt, zwakke wind	9°C

GIERZWALUW

Tijdens het eerste huismusonderzoek is de bebouwing op het terrein van Van Wieren aan de westrand van het plangebied tevens gecontroleerd op potentiële invliegopeningen voor gierzwaluw. Een grondige inspectie van deze bebouwing was tijdens het verkennend veldbezoek nog niet mogelijk. Op basis van dit veldbezoek is bepaald of potentiële verblijfplaatsen van gierzwaluw aanwezig kunnen zijn en of nader onderzoek naar deze soort nodig is.

RANSUIL

Tijdens een veldbezoek op 2 april 2019 bleek dat in het plangebied een aantal nesten van ekster en zwarte kraai aanwezig waren. Ransuil broedt graag in oude nesten van ekster en zwarte kraai, zodat een broedgeval niet op voorhand kon worden uitgesloten. Daarom is een nader onderzoek naar ransuil uitgevoerd. Het ransuilonderzoek is gecombineerd met het huismus- en vleermuisonderzoek. Tijdens het eerste huismusonderzoek op 18 april 2019 zijn de aanwezige nesten van zwarte kraai en ekster binnen het plangebied geïnspecteerd op de aanwezigheid van ransuilen. Hierbij is ook gelet op sporen van deze soort, zoals braakballen of uitwerpselen. Daarnaast is tijdens het vleermuisonderzoek op 24 mei en 6 juni 2019 geluisterd naar roepende ransuilen. Met name jonge ransuilen kunnen door het karakteristieke geluid goed worden geïnventariseerd.

VLEERMUIZEN

Het vleermuisonderzoek wordt uitgevoerd op basis van het Vleermuisprotocol 2017². Dit protocol is in 2009 ontwikkeld door bijdragen van meerdere partijen en wordt jaarlijks geëvalueerd door het Vleermuisvakberaad (deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdierverseniging en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO)).

² <http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>.

Vleermuizen maken verspreid over het jaar gebruik van verschillende verblijven (winter-, kraam-, zomer- en paarverblijfplaats). Een volledig vleermuisonderzoek naar vaste verblijfplaatsen bestaat gewoonlijk uit vier of vijf inventarisaties (vijf als bebouwing toegankelijk is voor laatvlieger) die verspreid over de periode half mei tot en met begin oktober worden uitgevoerd. Op deze manier wordt een seizoensbreed beeld verkregen van het gebruik van het plangebied door vleermuizen. In voorliggende situatie worden drie inventarisaties uitgevoerd in de periode half mei - half juli (twee avond- en één ochtendbezoeken), specifiek gericht op de aanwezigheid van kraam- en zomerverblijven. In de periode half augustus - begin oktober worden twee inventarisaties (avondbezoeken) uitgevoerd, gericht op de aanwezigheid van paar- en zomerverblijven. De inventarisaties worden gezien de grootte en onoverzichtelijkheid van de locatie uitgevoerd door zes onderzoekers.

Vleermuizen maken gebruik van echolocatie om zich te oriënteren in een gebied en voor het lokaliseren van prooien tijdens de jacht. Deze echolocatie vindt plaats door middel van ultrasone geluiden die de vleermuis produceert en zijn soortspecifiek (frequentie en ritme). Met behulp van een ultrageluid-detector (batdetector) kunnen deze geluiden voor mensen hoorbaar worden gemaakt. Bij het onderzoek wordt gebruikgemaakt van Pettersson D240x ultrasounddetectoren.

De eerste onderzoeksrunde is inmiddels uitgevoerd. Deze ronde is uitgesplitst over twee dagen. Tijdens het onderzoek op 24 mei is het terrein van de voormalige vuurwerkopslag en de opgaande bebouwing onderzocht. Tijdens het bezoek op 6 juni is de bebouwing (inclusief de bomen direct om de bebouwing) op het terrein van Van Wieren aan de westrand van het plangebied onderzocht en de zuidoostzijde van het gebouw van het WTC/Holland Casino. De omstandigheden tijdens deze tot nu toe uitgevoerde inventarisaties zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 1. Weersomstandigheden tijdens de vleermuisinventarisaties

Datum	Tijdsduur	Zonsondergang/opkomst	Weer	Temperatuur
24-05-2018	20:40 – 23:40 uur	21:42 uur	bewolkt, zwakke wind	13°C
06-06-2018	20:55 – 23:55 uur	21:57 uur	onbewolkt, zwakke wind	13°C

RESULTATEN

HUISMUS

Tijdens beide inventarisatierondes zijn geen huismussen waargenomen in het plangebied. Nest- of verblijfplaatsen van huismus binnen het plangebied kunnen worden uitgesloten. Wel zijn tijdens de

bezoeken enkele bezette nesten van houtduif en zwarte kraai aangetroffen in bomen binnen het plangebied. De nesten van deze soorten zijn in tegenstelling tot die van huismus niet jaarrond beschermd.

GIERZWALUW

Tijdens het onderzoek is gebleken dat zowel het woonhuis, de gevel van het WTC/Holland Casino als de bunkers van het voormalige vuurwerkdepot niet geschikt zijn voor gierzwaluw. Nestplaatsen van deze soort kunnen worden uitgesloten.

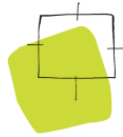
RANSUIL

Tijdens het eerste ransuilonderzoek, tegelijkertijd met het eerste huismusonderzoek zijn geen ransuilen aangetroffen op de nesten van zwarte kraai en ekster. Ook zijn geen sporen aangetroffen die duiden op aanwezigheid, zoals braakballen. Tijdens het tweede ransuilonderzoek, tegelijkertijd met het vleermuisonderzoek, zijn geen jonge ransuilen in het plangebied gehoord of gezien. Wel is één adulte ransuil waargenomen. Dit individu kwam vanaf de westrand van het plangebied en vloog langs de noordzijde van het terrein van de voormalige vuurwerkopslag in oostelijke richting weg. Een jaarrond beschermde nestplaats van ransuil kan op basis van de bezoeken uitgesloten worden. Mogelijk foeraert de soort af en toe in het plangebied, getuige de waarneming van een ransuil met prooi.

VLEERMUIZEN

Tijdens de twee veldbezoeken zijn geen waarnemingen van uitvliegende vleermuizen gedaan. Ook zijn geen vleermuizen waargenomen die een duidelijke binding toonden met de bebouwing. Boombewonende vleermuissoorten zijn zelfs helemaal niet waargenomen. Daarmee zijn op dit moment nog geen waarnemingen gedaan die duiden op de aanwezigheid van een vleermuisverblijfplaats in het plangebied.

Verspreid over het plangebied zijn wel enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen. Langs de opgaande beplanting aan de westrand en zuidrand van het plangebied zijn geen vleermuizen waargenomen die de bomenrijen gebruiken als vliegroute van noord naar zuid of omgekeerd. Wel zijn langsvliegende laatvliegers (4 exemplaren) en gewone dwergvleermuizen (5 exemplaren) waargenomen die vanaf het terrein van Van Wieren aan de westrand van het plangebied richting het oosten vlogen via de noordrand en het centrale deel van het terrein van de voormalige vuurwerkopslag. Bij de hieraan grenzende groenstrook langs 't Dockummer lokaeltsje' buigen de dieren af in noordelijke richting (4 laatvliegers en 4 gewone dwergvleermuizen) of in zuidelijke richting (1 gewone dwergvleermuis).

CONCLUSIES

- Er is tijdens de inventarisatie geen nest- of verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluw en ransuil aangetroffen in het plangebied.
- Ook van vleermuizen zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld.
- Ten behoeve van de eventuele vergunningverlening worden nog aanvullende inventarisaties verricht ten aanzien van vleermuis. De afronding daarvan wordt in oktober 2019 verwacht. Op dat moment zal ook duidelijk zijn of in het kader van de soortenbescherming een ontheffing nodig is van de Wet natuurbescherming. Mocht een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming vereist zijn dan is er geen reden om aan te nemen dat die niet kan worden verleend.
- Lage aantallen van gewone dwergvleermuis gebruiken het plangebied als foerageergebied en een aantal dieren van deze soorten vliegen door het plangebied. Het vervolg van het vleermuisonderzoek moet aantonen of het hierbij gaat om een belangrijke vliegroute.